

ГОВЬСҮМБЭР АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ДЭРГЭДЭХ
СТАТИСТИКИЙН ХЭЛТЭС

АЙМГИЙН АЖ ҮЙЛДВЭР, БАРИЛГА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН 2016 ОНЫ ТАНИЛЦУУЛГА

ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ
2017он

АГУУЛГА

ОРШИЛ

-Судалгааны зорилго

-Онолын хэсэг

НЭГ. АЖ ҮЙЛДВЭР, БАРИЛГА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Мэдээллийн эх үүсвэр

1.1 Эрчим хүч

1.2 Зам тээвэр

1.3 Харилцаа холбоо

1.4 Аялал жуулчлал

1.5 Аж үйлдвэр

ХОЁР. СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ

3.1 Аж үйлдвэрийн нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, борлуулалт

3.2 Тээврийн хэрэгслийн тоо

3.3 Холбооны газрын болон шуудангийн орлого

3.4 Нийтийн аж ахуй үйлчилгээ

3.6 Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн

3.7 Барилга, их засварын ажлын үзүүлүүлтээс

3.8 Худалдааны салбарын товч мэдээлэл

ГУРАВ . ДҮГНЭЛТ

-Дүгнэлт

-Ашигласан материал

ОРШИЛ

“Говьсүмбэр аймгийн аж үйлдвэр, барилга, үйлчилгээний салбар” танилцуулгад аймгийн нутаг дэвсгэрт үйлдвэр, барилга, худалдаа үйлчилгээний чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгж байгууллагуудыг сонгон авч зах зээл дээр эзлэх байр суурийн талаарх мэдээллийг оруулж өглөө.

Аймгийн эдийн засаг, дэд бүтцийн үндсэн үзүүлэлтүүдээр нэгдсэн танилцуулга бэлтгэж тэдгээр үзүүлэлтэд гарсан өөрчлөлт, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлж орон нутгийн удирдлагыг дэлгэрэнгүй мэдээллээр хангахад чиглэгдэнэ.

Аж үйлдвэрийн салбарыг эрчимтэй хөгжүүлэхэд нөөц боломжийг хэрхэн ашиглах, улс, бүс нутгийн түвшинд эзэлж буй байр суурь, цаашдын чиг хандлагыг тодорхойлоход судалгааны зорилго оршино.

Аж үйлдвэр, барилга, үйлчилгээний салбар нь Говьсүмбэр аймгийн голлох салбар мөн бөгөөд цаашид энэ салбаруудын аймгийн ДНБ-д нөлөөлөх нөлөөлөл, хандлагыг нэмэгдүүлэх, өнгөрсөн оны мөн үеийн гүйцэтгэлтэй харьцуулалт хийх, аймгийн хөгжлийн индексээр эзлэх байр суурийг нэмэгдүүлэх, түүгээр зогсохгүй хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг мэдээнд бүрэн хамруулах нь цаг үеийн тулгамдсан асуудлыг нэг болж байна.

ОНОЛ АРГА ЗҮЙ

Аж үйлдвэрийн салбарын үйл ажиллагааг аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажиллагчид, зардал, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээ, борлуулалт, үндсэн хөрөнгө болон санхүүгийн үндсэн үзүүлэлтүүдээр илэрхийлж, аж ахуйн нэгжийн сар, жилийн тайлан, тооллого судалгааны үр дүнгийн тоон мэдээллийг ашиглан тэдгээрийг нэгтгэн гаргадаг.

Үйлдвэрлэл нь тухайн аж ахуйн нэгжийн зах зээлд болон өөрийн эцсийн хэрэглээнд зориулж үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүээс бүрдэнэ.

Борлуулалт нь Тайлангийн хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил үйлчилгээг бүтээгдэхүүний борлуулалтыг хэлнэ.

Цахилгаан станц, нүүрсний уурхайн мэдээг үндэслэн цахилгаан, дулаан эрчим хүч, нүүрсний тэнцлийг жилд нэг удаа нэгтгэн гаргадаг.

Үйлдвэрлэсэн, импортлосон цахилгаан эрчим хүч, нүүрсний хэмжээ, цахилгаан станцын дотоод хэрэглээ, түгээлтийн болон шугамын алдагдал, хувиарлалтыг эдийн засгийн үйл ажиллагааны голлох салбараар ангилж, зөвхөн биет хэмжээгээр тэнцэлд тусгаж байна.

НЭГ.АЙМГИЙН АЖ ҮЙЛДВЭР, БАРИЛГА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ
САЛБАРЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Говьсүмбэр аймаг нь 1991 онд Улсын бага хурлын 46-р тогтоолоор Дорноговь аймгийн Сүмбэр сум, Шивээговь хороо, Улаанбаатар хотын Баянтал хорооны хилийн цэсээр Чойр хот болон байгуулагдсан ба 1994 онд Улсын их хурлын 32-р тогтоолоор Говьсүмбэр аймаг болсон. Манай аймаг нь Монгол Улсын төвийн бүсийн зүүн өмнөд хэсэгт 557.0 мянган га нутаг дэвсгэртэй, зүүн болон төвийн бүсийн 4 аймгийн 9 сумтай хиллэдэг. Нийслэл Улаанбаатар хотоос 230 километрт байрладаг. Мөн олон улсын төмөр зам, автозамын сүлжээ, агаарын замын коридори дайран өнгөрдөг, цахилгаан эрчим хүчний сүлжээнд бүрэн холбогдсон, өндөр хурдны шилэн кабельтай зэрэг хөгжих нөөц боломжоор хангагдсан аймаг юм.

1.1. Эрчим хүч. Цахилгааны эрчим хүчний найдвартай эх үүсвэртэй. Багануур зүүн өмнөд бүсийн цахилгаан түгээх сүлжээ ТӨХКомпаний Говьсүмбэр салбар нь Говьсүмбэр аймгийн Сүмбэр, Баянтал, Шивээговь сум, Дундговь аймгийн Цагаандэлгэр, Говь-Угтаал, Баянжаргалан, Өндөршил сум, Дорноговь аймгийн Даланжаргалан, Айраг, Иххэт сум, Хэнтий аймгийн Дархан, Бор-Өндөр гэсэн 12 сум, суурин газрууд, Бор-Өндөрийн УБУ, Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхай, МАК ХХК-ийн Хөх цав цементийн үйлдвэр, Элдэвийн уурхай гэх мэт томоохон үйлдвэр, уурхайнуудыг цахилгаан эрчим хүчээр хангаж, 1007.4км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, 27.4 км кабель шугам, 176 ком дэд станцуудын тоног төхөөрөмжийн ашиглалт засвар, үзлэг үйлчилгээ, байнгын бэлэн байдлыг хангуулан ажилладаг. Нийт 710 аж ахуйн нэгж байгууллага, 7439 айл өрхтэй аж ахуйн гэрээ байгуулан ажиллаж байна цахилгаан эрчим хүчээр хангаж, борлуулалтын үйл ажиллагааг эрхэлж байна.

Аймгийн дулааны эрчим хүчийг “УС-ДУ” ОНӨААТҮГазар, “Илчлэг Шивээ” ОНӨААТҮГазар, “Талын илч” ОНӨААТҮГазар, “Илчит сансар” ХХК зэрэг 4 аж ахуйн нэгж үйлдвэрлэж, 1500 орчим айл өрх, албан байгууллагыг дулаанаар хангаж байна.

1.2 Зам тээвэр. Говьсүмбэр аймгийн бүх сумдын нутгаар Москва-Улаанбаатар-Бээжинг холбосон Транс Сибирийн олон улсын транзит төмөр зам, авто замын босоо тэнхлэгийн засмал зам дамжин өнгөрдөг. Мөн олон улсын агаарын тээврийн коридор дайран өнгөрдөг. Тус аймгийн Баянтал суман дахь ачаа тээврийн болон иргэний

зорчигч тээвэрлэх бүх төрлийн даацын онгоц хөөрч буух зориулалттай 3 км урт, 72 м өргөн 2 зурвас бүхий аэродром, тус бүрт нь 2 сөнөөгч онгоц багтах хэмжээ бүхий 44 ш ангариудыг агуулахын зориулалтаар ашиглаж, олон улсын ачаа тээвэр, дамжуулан өнгөрөөх ложистик төвийн зориулалтаар ашиглахаар бэлтгэж байна. Мөн тус сум руу олон улсын төмөр замаас татсан салаа төмөр зам бий. Говьсүмбэр аймгийн Баянтал суман дахь тус аэродромыг ашигласнаар азиас европ, барууны орнуудад хийгдэж буй ялангуяа усан зам буюу далайн тээвэр зуучлалыг хөнгөвчлөх боломжтой болохын зэрэгцээ олон улсын тээврийн ложистикийн нэгдсэн сүлжээний бүрэлдэхүүн хэсэг болж, Монгол улс энэ салбарт өрсөлдөх чадвараа дээшлүүлэх боломжтой болно.

Говьсүмбэр аймаг дахь автотээврийн төв нь аймаг доторхи такси үйлчилгээ эрхлэгч “Сүмбэр хас” ХХК, “Монгол шуудан” ХХК, “Чойрын гал” БГБХН, “Чойрын хүлэг” ХХК гэсэн 4 аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Эдгээр аж ахуйн нэгжүүдэд бүртгэлтэй 90 тээврийн хэрэгслээр зорчигч тээврийн үйлчилгээг үзүүлж байгаагаас 60 хувь нь такси үйлчилгээний 5122:2013 стандартыг хангасан.

Аж ахуйн нэгж үүдийн тээврийн хэрэгслийн бүртгэл :

- Сүмбэр хас ХХК - 45
- Монгол шуудан ТӨҮГ - 24
- Чойрын хүлэг ХХК - 17
- Чойрын гал БГБХН - 4

Мөн “Хараацайн жигүүр” ХХК нь том оврын автобусаар Улаанбаатар, Сайншанд, Замын –Үүд, Дундговь, БНХАУ-ын Эрээн хот руу зорчигч тээврийн үйлчилгээ үзүүлж байна.

Жил тутам тээврийн хэрэгслийн тоо өсөн нэмэгдэж байгаатай холбогдуулан аймгийн төвдөө хатуу хучилттай 7.6 км автозам тавьж, 22 км замыг гэрэлтүүлэгтэй, 14400 кв.метр автомашины зогсоолтой болсон байна.

1.3 Харилцаа холбоо. Монгол улсын хойд хилээс өмнөд хил хүртэл татагдсан өндөр хурдны шилэн кабельд холбогдсон. Интернет, утсан ба үүрэн телефоны үйлчилгээ бүрэн нэвтэрсэн, аймгийн төв болон сумдад орчин үеийн техник технологиор бүрэн тоноглогдсон Мобиком, Скайтел, Жи-Мобайл, Юнител компаниудын салбарууд үүрэн телефон, интернетийн үйлчилгээ явуулж байна. Аймгийн холбооны газар, “Сүмбэр кабель” ХХК нь кабелийн телевизийн үйлчилгээг айл өрхөд үзүүлж байна.

1.4. Аялал жуулчлал. Говьсүмбэр аймаг нь Улаанбаатар хотоос 230 км алсад байрлах бөгөөд байгалийн үзэсгэлэнт газруудтай. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх боломж бүхий аймаг юм.

Эдгээрээс дурьдвал Чойрын богд уулыг нэрлэж болох юм. Тус ууланд аргаль, чоно, үнэг, хярс, туулай, тарвага, цармын бүргэд, идлэг шонхор зэрэг амьтад байдаг. Мөн Зүүн жанжин Чойрын хийдийн туурь, Дагвасүндэл бурхан, Цагаандарь эх бурхан, Хүслийн хад, Хүүхдийн овоо, Илдний зурагтай хад, эртний хятадын төмөр утасны хорооны туурь, Дугар мээрэнгийн хөшөө зэрэг түүх,соёлын дурсгалт болон байгалийн үзэсгэлэнт газрууд бий.

Сүүлийн жилүүдэд Шивээ-Овоогийн нүүрсний уурхайн шүүрүүлгийн уснаас бий болгосон Шивээгийн булгийн нууранд бух сугас загас үржүүлж байна.

Түүнчлэн гадаад, дотоодын аялагчдын сонирхлыг ихээр татах болсон Дорноговь аймгийн Хамрын хийд, Дундговь аймгийн Их,Бага газрын чулуу,Хэнтий аймгийн Аварга тосонгийн рашаан, Чингисийн хөдөө арал зэрэг түүх,соёлын дурсгалт болоод байгалийн үзэсгэлэнт газруудын төвд оршдог.

Боржигин түмний өлгий нутаг, боржигин өв соёлоо сэргээх, өвлүүлэх ажлуудыг эрчимтэй хийж байгаа нь аялагчдын сонирхлыг татах бас нэгэн хөшүүрэг болох юм.

Хэдийгээр аялал жуулчлалын салбар төдийлөн хөгжөөгүй ч Говьсүмбэр аймгийн Засаг даргын 2016-2020 онд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны хөтөлбөрт аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх аймгийн дэд хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэхээр тусгасан байна.

1.5 Аж үйлдвэр. Говьсүмбэр аймаг нь сүүлийн жилүүдэд эдийн засгийн хувьд эрчимтэй хөгжиж байгаа бөгөөд нүүрсний уурхай, жонш боловсруулах үйлдвэр, ноос угаах үйлдвэр, төмрийн хүдэр баяжуулах үйлдвэр, ган бөмбөлгийн үйлдвэрүүд үйл ажиллагаа эрхэлж байна.

Улсын хэмжээний томоохон нүүрсний уурхай болох “Шивээ-Овоо” ХКомпаний нүүрсний орд нь 29500.0 га талбайг хамардаг. Б-2 бүлгийн хүрэн нүүрсний 2708.7 сая тонн нүүрсний нөөцтэй, далайн түвшнээс дээш 1180-1220 м-т оршдог. Тус орд нь нүүрсний 8 давхаргаас тогтдог. Одоогоор зөвхөн 1,2-р давхарт олборлолт явуулж байна. Олборлосон нүүрсний дундаж илчлэг нь 3010-3020 кКал, чийглэг нь 40% байгаа нь өнөөгийн мөрдөж буй технологийн стандартыг хангаж байгаа юм.

Шивээ-Овоогийн уурхай нь олборлолт борлуулалтын хэмжээгээрээ Багануурын нүүрсний уурхайн дараа 2-рт ордог ба Монгол улсын нүүрсний 2 дахь том уурхай бөгөөд улсын хэмжээнд олборлож буй нүүрсний 30%-ийг дангаараа гаргаж, жилдээ 1,3 сая тн нүүрс олборлон нийт нүүрснийхээ 80 гаруй хувийг ТЭЦ-4-д нийлүүлж, МУ-ын төвийн бүсийн цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээг хангахад гол үүрэг гүйцэтгэж байна.

Шивээ-Овоогийн уурхай нь Япон, ОХУ, АНУ зэрэг орнуудын дэвшилтэт техник технологиудаар үйлдвэрлэлээ явуулж байна. Тус уурхайг түшиглэн химийн боловсруулах үйлдвэр барих бүрэн боломжтой.

2.1 АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАР.

Аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэлийн индекс тооцоход аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний биет хэмжээ, үйлдвэрлэчийн үнээс гадна индексийн тооцоонд ашиглах жинг тодорхойлох зайлшгүй шаардлагатай бөгөөд үүнтэй уялдаж мэдээллийн эх үүсвэрий дараах байдлаар бүрдүүлнэ. Үүнд:

- Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүний биет хэмжээг нэгтгэн гаргах мэдээллийн эх үүсвэр нь “ Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн сарын мэдээ ” / АҮ-1 / байна.
- Үйлдвэрлэгчийн үнийн индекс тооцох мэдээллийн эх үүсвэр нь “Аж үйлдвэрийг салбарын үйлдвэрлэгчийн үнийн сарын мэдээ” / АҮСҮҮМ-1 / байна.
- Индексийн тооцоонд ашиглах жинг тооцох мэдээллийн эх үүсвэр нь
 - Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тооллогын дүн
 - Бизнес регистрийн сангийн холбогдох үзүүлэлт, аж үйлдвэрийн салбарын жилийн эцсийн мэдээ / АҮ-7 / байна.

Хамрах хүрээ , ангилал

Аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэлийн индексийн тооцоонд Үнэдсний Статистикийн Хорооны бизнес регистрийн санд бүртгэлтэй аж үйлдвэрийн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгж, байгууллага хамрагдана.

Аж үйлдвэрийн үйлдвэрлэлийн индексийн тооцоонд эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны салбарын ангилал болон бүтээгдэхүүн үйлчилгээний нэгдсэн ангиллыг ашиглана. Аж үйлдвэрт хамрагдах үйл ажиллагаа нь эдийн засгийн бүх төрлийн ажиллагааны салбарын ангиллын дагуу уг салбарт үйлдвэрлэгдэж буй бүтээгдэхүүн нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний нэгдсэн ангиллын дагуу тус тус ангилагдана.

Эдийн засгийн бүх төрлийн ажиллагааны салбарын ангиллын дагуу тухайн салбарт хамрадах бүтээгдэхүүнийг тодорхойлохдоо дээрх 2 ангиллыг холбосон хүснэгт тухайн салбарт хамрагдах бүтээгдэхүүнийг тодорхойлохдоо дээрх 2 ангиллыг холбосон хүснэгт /Bribge table /-ийг ашиглана.

Эдийн засгийн бүх төрлийн ажиллагааны салбарын ангиллын дагуу аж үйлдвэр нь дотроо уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр, боловсруулах аж үйлдвэр, цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамж эсэн 3 салбарт хуваагдана.

Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэрийн салбар нь дотроо 4 дэд салбарт, боловсруулах аж үйлдвэрийн салбар нь дотроо 21 дэд салбарт, цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэл, усан хангамжийн салбар дотроо 2 дэд салбарт мөн ангилагдана.

Энэхүү ангилал нь эдийн засгийн бүх төрлийн үйл ажиллагааны салбарын ангиллын тухайн үед хэрэглэгдэж буй хувилбарын дауу өөрчлөгдөж болно.

Ойлголт, тодорхойлолт

Үйлдвэрлэл: Тухайн аж ахуйн нэгжийн зах зээлд зориулж үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ болон өөрийн эцсийн хэрэглээнд зориулж үйлдвэрлэсэн бараа, үйлчилгээг хэлнэ.

Борлуулалт: Тайлангийн хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил үйлчилгээг хэлнэ.

Аймаг орон нутгийн хувьд аж үйлдвэрийн салбарыг төлөөлж чадахуйц томоохон аж ахуйн нэгжүүдийг сонгон авч энэхүү судалгааг хийдэг. Манай аймгийн хувьд аж үйлдвэрийн мэдээг “Шивээ-Овоо” ХК 1993 оноос, Тохижилт сүмбэр ОНӨҮГ, УС-ДУ ОНӨҮГазруудаас 2004 оноос, Илчлэг Шивээ ОНӨҮГ, Талын –Илч ОНӨҮГ 2008 оноос , Илчит Сансар ОНӨҮГ 2012 оноос эхлэнавч,хянан нэгтгээд Үндэсний статистикийн хороонд дамжуулахаас гадна танилцуулга судалгаанд ашиглаж байна.

Уул уурхай, олборлох аж үйлдвэр:

Энэхүү салбарыг онолын үүднээс авч үзвэл: Газрын гүнээс болон өнгөн хэсгээс хатуу, шингэн, хийн хэлбэртэй байгалийн ашигт малтмал олборлох, түүнийг цэвэрлэх, бутлах, ялгах зэргээр анхны боловсруулалт хийх үйл ажиллагааг хамруулдаг салбар юм.

Бидний хувьд : Үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл нь хүрэн нүүрс олборлолт дээр тулгуурладаг “Шивээ-Овоо” ХХК энэ судалгаанд хамрагдана.

Дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэлт, усан хангамж:

Энэ салбарыг онолын үүднээс харвал: Халаалтын болон эрчим хүч үйлдвэрлэх зорилгоор уур, халуун ус үйлдвэрлэх, түгээх, хүн ам, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хэрэгцээнд зориулж ус хуримтлуулан ариутгаж, түгээх үйл ажиллагаа хамрагддаг. Манай аймгийн хэмжээнд уг салбарт “ УС-Ду ” ОНӨААТҮГ, “ Тохижилт-Сүмбэр ” ОНӨААТҮГ, “Илчлэг Шивээ” ОНӨААТҮГ, “Талын –Илч” ОНӨААТҮГ “ Илчит Сансар ” ХХК гэсэн байгууллагууд энэ салбарт хамрагдаж байна.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн мэдээг “Шивээ-Овоо” ХК, “Ус-Ду” ОНӨААТҮГ, “Тохижилт Сүмбэр” ХХК, “Талын илч” ХХК, “Илчлэг Шивээ” ХХК, “Илчит сансар” ХХК зэрэг аж ахуйн нэгж байгууллагуудаас авдаг бөгөөд эдгээр аж ахуйн нэгж байгууллагууд 2016 онд 47.1 тэр бум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж, 44.7 тэр бум төгрөгийн бүтээгдэхүүн борлуулсан байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 25.3 хувиар өссөн ба үүнд уул, уурхайн салбарын үйлдвэрлэлт голлон нөлөөлсөн байна. Бүтээгдэхүүн борлуулалт өмнөх оны мөн үеэс 14.5 хувиар өслөө.

“Шивээ-Овоо” ХК нь тайлант онд 45.1 тэр бум төгрөгийн нүүрс үйлдвэрлэж, 42.8 тэр бум төгрөгийн борлуулалт хийсэн байна. Эдгээр үзүүлэлтийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт 26.4 хувиар, бүтээгдэхүүн борлуулалт 15.0 хувиар өссөн үзүүлэлттэй гарлаа. Тус компани нь аймгийн нийт бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн 95.9 хувийг, нийт борлуулалтын 95.6 хувийг гүйцэтгэсэн бөгөөд зах зээл дээр 1 тонн нүүрсийг 26642 төгрөгөөр худалдаалж байна.

Аймгийн хэмжээний төв суурин газруудад халаалт, халуун хүйтэн ус үйлдвэрлэх, бохир ус татан зайлуулах чиглэлээр Ус-Ду, Талын Илч, Илчлэг Шивээ, Илчит сансар зэрэг аж ахуйн нэгжүүд үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд 2016 онд нийт 1952.5 сая төгрөгийн үйлдвэрлэл явуулснаас 1689.1 сая төгрөгийн дулаан, 186.0 сая.төгрөгийн ус, 77.3 сая төгрөгийн сувагжуулалт хийсэн байна. Өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал нийт үйлдвэрлэл 5.0 хувиар үүнээс дулаан үйлдвэрлэл 4.0 хувиар, ус 10.2 хувиар, сувагжуулалт 15.3 хувиар тус тус нэмэгдлээ.

Аж үйлдвэрийн салбарын бүтээгдэхүүн гаргалт, сумдаар

/сая.төг/

Он	Баянтал	Сүмбэр	Шивээговь	Дүн
2005	-	224.1	10619.9	10844.0
2006	-	216.4	13601.7	13818.1
2007	-	302.7	12397.7	12700.4
2008	-	499.8	13810.6	14310.4
2009	-	401.1	13359.4	13760.5
2010	115.4	534.7	27562.4	28212.6
2011	118.2	569.3	24245.3	24932.8
2012	129.2	751.1	26747.5	27627.8
2013	147.6	853.2	32615.1	33484.0
2014	177.0	896.6	37102.4	38176.0
2015	240.0	1293.1	36026.4	37559.5
2016	232.0	1375.1	45456.5	47063.6

2016 онд аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн гаргалт 47063.6 сая төг болж, 2015 оноос 9504.1 сая төг буюу 25 хувиар, 2010 оноос 18851.0 сая төг буюу 66.8 хувиар, 2005 оноос 36219.6 сая төг буюу 4.3 дахин өссөн байна.

Аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн, харьцуулсан үзүүлэлтээр

Үзүүлэлт	2015 он	2016 он	Өөрчлөлт	Хувь
Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлт, сая.төг	37559.2	47063.6	9504.4	125.3
Бүтээгдэхүүн борлуулалт, сая.төг	39052.6	44724.6	5672	114.5

“Шивээ-Овоо” ХК-ий бүтээгдэхүүн, харьцуулсан үзүүлэлтээр

Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2015 он	2016 он	Өөрчлөлт	Хувь
Бүтээгдэхүүн					
борлуулалт	сая.төг	37192.0	42772.1	5580.1	115.0
/үнийн дүнгээр/					
Нүүрс борлуулалт	мян.тн	1823.4	1880.3	56.9	103.1
/биет хэмжээ/					
Нүүрс гаргалт	сая.төг	35699	45111.2	9412.2	126.4
/үнийн дүнгээр/					
Нүүрс гаргалт	мян.тн	1772.9	1961.4	188.5	110.6
/биет хэмжээ/					
Ажиллагсдын тоо	хүн	515	595	80	115.5

2.2 БАРИЛГЫН САЛБАР

Ойлголт, тодорхойлолт:

Барилга угсралтын ажил нь орон сууцны барилга, орон сууцны бус барилга, инженерийн байгууламж, их засварын ажлаас бүрдэнэ.

Орон сууцны барилгад хүн амьдран суух зориулалттай барилгыг, орон сууцны бус барилгад үйлдвэрлэл, худалдаа үйлчилгээ, зочид буудал, эмнэлэг, сүм хийд, сургууль, соёлын гэх мэт зориулалттай барилгыг, инженерийн байгууламжид эрчим хүч, холбоо, төмөр зам, авто зам, гүүр, гүүрэн гарц, далан суваг, шугам зэрэг байгууламжийг, их засварын ажилд орон сууцны, орон сууцны бус, инженерийн байгууламжид хийсэн их засварын ажлуудыг хамруулдаг.

Энэхүү танилцуулгад Говьсүмбэр аймагт барилгын салбарын гүйцэтгэсэн барилга угсралтын ажил (барилгын төрөл объектоор), ашиглалтад оруулсан барилга байгууламж, тэдгээрийн хүчин чадал, барилгын байгууллагын барилга угсралтын ажлын зардал, ашиг, ажиллагсдын тоо зэрэг үзүүлэлтүүдийг оруулсан болно. Дээрх үзүүлэлтүүдийг барилгын үйл ажиллагаа эрхэлж буй аж ахуйн нэгж, байгууллага болон аймгийн Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газраас сар, улирал бүр авдаг мэдээллээр бүрдүүлдэг.

2016 онд хийгдсэн барилга угсралт, засварын ажлууд

№	Барилга, байгууламжийн нэр	Төсөвт өртөг /сая төг/	Гүйцэтгэгч байгууллага	Байршил	Хүчин чадал	Гүйцэтгэл /хувиар/
1	5-р байрны подвальный засвар	60.0	АЗДТГазар, "Смартланд монголиа" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	900м2	Ажил бүрэн дууссан.
2	Соёл амралтын хүрээлэнгийн хашааны өргөтгөл	27.98	АЗДТГ, БОАЖГазар, "Осо констракшн" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	770м	Ажил бүрэн дууссан.
3	5-р сургуулийн 80 хүүхдийн дотуур байрны засвар	293.94	Аймгийн Засаг дарга "Фамилисон" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	80 хүүхэд	Ажил бүрэн дууссан.
4	Орон нутгийн өмчийн барилга байгууламжийн их засвар /прокурорын байр/	96.4	АЗДТГазар, "Их даян бүүвэй" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	350м2	Ажил бүрэн дууссан.

5	Нийтийн эзэмшлийн авто зогсоол, замын ажил/10,15/	69.5	Засаг даргын орлогч "Шанхайн зам" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	610.6м3	Ажил бүрэн дууссан.
6	Нийтийн эзэмшлийн авто зогсоол, замын ажил/1,11/	69.97	Засаг даргын орлогч, "Буурал сүтэй" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	523.05м3	Ажил бүрэн дууссан.
7	Ханангийн эгнээг жишиг гудамж болгох	146.5	Сүмбэр сумын ЗДТГ, "Өгөөмөр баян дэнж" ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	1052м2 явган зам, 1338т2 автозогсоол	Ажил бүрэн дууссан.
8	Сүмбэр сумын шинээр олгогдсон эзэмшлийн газарт цахилгаан татах	50.75	Сүмбэр сумын ЗДТГазар, "Эрчим өгий" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	0.168км 0.4квт агаарын шугам	Ажил бүрэн дууссан.
9	Ухаалаг худаг барих	9.5	Сүмбэр сум ЗДТГазар, "Ус-ду" ОНӨААТҮГ	Сүмбэр сумын 2-р баг	3тн/цаг, 9м2 барилга	Ажил бүрэн дууссан.
10	Хонхор хотхоны 2-р байрны дээвэр засвар	88.98	Сүмбэр сумын ЗДТГазар, "Чингисийн отог" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	1771.5м2	Ажил бүрэн дууссан.
11	Өрхийн эмнэлгийн төвийг цэвэр, бохир усанд холбох, гадна фасад, дээвэр засварын ажил	78.3	Сүмбэр сумын ЗДТГазар, "Их даян бүүвэй" ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	149м2 фасад, 100-ийн шугам66м, 451м дулаан, цэвэр усны шугам	Ажил бүрэн дууссан.
12	2-р байрны фасад засвар	191.1	Сүмбэр сумын ЗДТГазар, "Цагаан зуун" ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	3010м2	Ажил бүрэн дууссан.
13	Хонхор хотхоны явган хүний зам, талбайн ажил	20.0	АЗДТГазар, "Жавхланта ариунжиг" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	714м2	Ажил бүрэн дууссан.
14	Шивээговь сумын өргөх станцын барилга, шугам хоолойн засвар	133.65	Шивээговь сумын ЗДТГазар "Селенасибирь" ХХК	Шивээговь сумын 1-р баг	500м3 усан сан	Ажил бүрэн дууссан.
15	Шивээговь сумын 15 ортой ЭМТөвийн барилга	962.8	ЭМСЯам, "Төв төгөл" ХХК	Шивээговь сумын 1-р баг	15 ортой	Ажил бүрэн дууссан.
16	Баянтал сумын уурын зуухны шинэчлэл, засвар	628.2	Баянтал сумын ЗДТГазар "Термокалор" ХХК	Баянтал сумын 1-р баг	DZL2.8-07/95-70 маркийн 2 зуух	Ажил бүрэн дууссан.
17	Аймгийн төвийн инженерийн	238.2	АЗДТГазар "Мөнхтооройт"	Сүмбэр сумын 3-р	249м	Ажил бүрэн дууссан.

	шугам сүлжээний засвар		ХХК	баг		
18	Шивээговь сумын дэд бүтцийг сайжруулах төсөл /250м шугам/	36.01	Шивээговь сумын ЗДТГазар, "Гом-Илч" ХХК	Шивээговь сумын 1-р баг	250м хос шугам	Ажил бүрэн дууссан.
19	5-р сургуулийн дотуур байрны гадна тохижилт	116.6	АЗДТГазар, "Илчит Сансар" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	1164м2 явган зам, 70м3бетон талбай, 353м2 хашаа, тохижилтын ажлууд	Ажил бүрэн дууссан.
20	Хонхор хотхоны 1-р байрны зоорийн давхрын ИШСүлжээний засвар	60.0	АЗДТГазар, "Ус-Ду" ОНӨААТҮГ	Сүмбэр сумын 3-р баг	839мдулааны, 264м хэрэглээний халуун усны, 132м цэвэр усны шугам	Ажил бүрэн дууссан.
21	Аймгийн төвийн ИШСүлжээ, зуухны засвар	196.04	АЗДТГазар, "Ус-Ду" ОНӨААТҮГ	Сүмбэр сумын 3-р баг	184м дулаан, цэвэр, халуун усны шугам	Ажил бүрэн дууссан.
22	15-р байрны өмнөх явган хүний зам	17.5	АЗДТГазар, "Их даян бүүвэй" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	409м2	Ажил бүрэн дууссан.
23	Хонхор хотхоны автозамын ажил	63.9	АЗДТГазар, "ОСО Констракшн" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	1010м2 зам	Ажил бүрэн дууссан.
24	АЗДТГазар, Б корпусын сантехникийн засвар	44.02	АЗДТГазар, "Их даян бүүвэй" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	1400м2, халаах болон сантехникийн шугам	Ажил бүрэн дууссан.
25	Нийтийн эзэмшлийн байрнуудын орцны дулаалга	36.7	АЗДТГазар, "ОСО Констракшн" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	44 орцны радиатор солих, хаалга дулаалах	Ажил бүрэн дууссан.
26	Соёл амралтын хүрээлэнгийн тохижилт	36.1	БОАЖГазар, "Жавхланта аливжих" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	1146м2 явган зам	Ажил бүрэн дууссан.
27	Экосүмбэр хотхон		"Хүрийн дэв" ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	13 айлын орон сууц	Ашиглалтад орсон.
28	БЗӨБЦТС ТӨХК-ий Говьсүмбэр салбарын барилга	673.5	Говьсүмбэр салбар "Цамб" ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	2 давхар, зоорьтой, үйлчилгээний барилга	Ашиглалтад орсон.
29	Иргэн Я.Дамдиндоогийн үйлчилгээний барилгын өргөтгөл		Я.Дамдиндоо "Чойр хайрхан" ХХК	Сүмбэр сумын 3-р баг	2 давхар үйлчилгээний барилга	Ашиглалтад орсон.

30	Ган бөмбөлгийн үйлдвэрийн барилга	562.1	“Баяннекус” ХХК. “Илчит сансар” ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	4320м2	70 хувьтай
31	Иргэн Ц.Сүхбаярын үйлчилгээний барилгын А корпус		Ц.Сүхбаяр “Бигтаур констракшн” ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	210м2,1 давхар, зоорьтой	Ашиглалтад орсон.
32	Горгаз Чойр салбарын АБАЦС	80.0	“Гор газ” ХХК “Батс инженеринг” ХХК	Сүмбэр сумын 2-р баг	20м3 савтай	Ашиглалтад орсон.
33	Аймгийн Нэгдсэн эмнэлгийн цусны банк				3 өрөө, 78м2	Ажил дууссан.
34	Төмөр Замын “Ирээдүй” хотхоны 24 айлын орон сууц	1206.4	УБТЗ-ын Чойр зангилаа, “Дөрвөн энх оюу” ХХК	Сүмбэр сумын 1-р баг	24 айл	Ашиглалтад орсон.

2016 онд барилга угсралт, засварын чиглэлээр 34 ажлыг хувийн болон төрийн өмчөөр хийсэн байна. Шинээр 15 ортой эмнэлэг, 37 айлын орон сууц, аж ахуйн нэгж, иргэний 6 үйлчилгээний барилга ашиглалтад орж, аймгийн төв болон сумдад инженерийн дэд бүтцийн засвар үйлчилгээ, зам талбайн тохижилтын болон барилгын засварын ажлууд хийгдэж, 1 үйлдвэрийн барилгын ажил 70 хувьтай байна

2014 онд Говьсүмбэр аймагт 11.8 тэр бум төгрөгийн барилга угсралтын ажил хийгдсэнээс орон сууцны барилгын ажил 69.4 хувийг, орон сууцны бус барилгын ажил 11.0 хувийг, инженерийн байгууламжийн ажил 18.6 хувийг эзэлж байна. Тайлант онд их засварын ажил хийгдээгүй байна.

2.3 ХУДАЛДАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАР

2.3.1 Худалдааны үзүүлэлтүүд:

Ойлголт, тодорхойлолт:

Худалдааны борлуулалт гэдэг нь тайлант хугацаанд худалдсан буюу гадагш гүйцэтгэсэн ажил, үйлчилгээний борлуулалтын дүн бөгөөд тайлант хугацаанд худалдааны салбарын аж ахуй нэгжийн цэвэр борлуулалтын нийлбэрээр тооцно. Цэвэр борлуулалтыг тооцохдоо нийт борлуулалтаас борлуулалтын буцаалт, хөнгөлөлтийг хасна.

Энэхүү салбарын судалгааг гаргах мэдээллийн эх сурвалж нь худалдаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгжийн сар, улирлын тайлан (ХУ- 1а, ХУ-1б ,ХУ-1) болно.

Худалдаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгжүүд нь өөрсдөө үйлдвэрлэл явуулахгүй боловч үйлдвэрлэгчдээс бараа, материал худалдан авч, худалдан авсан бараагаа ямар нэгэн боловсруулалт хийхгүйгээр дахин худалддаг онцлогтой салбар юм.

Худалдааны байгууллагын үндсэн зорилго бол тухайн нутгийн ард иргэдийг найдвартай, чанарлаг, хүсэл сонирхолд нь нийцсэн бараа бүтээгдэхүүнээр үйлчлэхэд оршдог.

Худалдааны байгууллагууд ихэнхдээ бөөний болон жижиглэн худалдаа дагнах эсвэл холимог хэлбэрээр үйл ажиллагаа эрхлэн явуулдаг.

Энэхүү салбарын судалгааны мэдээллийн эх үүсвэр нь худалдааны секторын хувьд “Худалдаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгж байгууллагын үйл ажиллагааны жилийн тайлан буюу” ХУ-1, ХУ-1а мэдээллийн маягтаар цуглуулсан мэдээлэл болно.

Хүн амын өдөр тутмын болон өргөн хэрэглээний бараа, таваарыг бэлнээр худалдаж, хэрэглэгчдэд хүргэдэг цэгүүдийг худалдаа эрхэлдэг байгууллага гэнэ.

Худалдааны салбарууд нь юуны өмнө эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт болох эрэлт(D) нийлүүлэлт (S)-ээ тодорхойлох хэрэгтэй.

Эрэлт бол үнэ, хугацаа, худалдан авах чадвар, хүсэл сонирхолтой шууд хамааралтай.

Харин эрэлт нь тодорхой хэмжээний мөнгөөр хязгаарлагдаж байдаг тул хэрэгцээнээсээ бага байна.

2005 оноос хойш жижиг мухлаг, ТҮЦ-ийн тоо жил тутам багасаж хүнсний дэлгүүр, “Super market”-ийн тоо нэмэгдэж байгаа нь аймгийн худалдааны салбарын хөгжлийг харуулж байна.

Бөөний болон жижиглэн худалдааны борлуулалт, улс, бүс, аймгийн дүнгээр,
оны үнээр , сая төгрөгөөр

Аймаг	2010 он	2011 он	2012 он	2013 он	2014 он	2015 он	2016 он
Улсын дүн	2075.5	3855.8	9002.0	10620.0	11305.7	13526.6	13199.2
Бүсийн дүн	176.3	269.3	314.1	310.7	322.4	335.2	355.1
Дорноговь	27.1	36.2	51.5	31.3	34.8	56.1	57.1
Дундговь	6.5	14.2	12.9	14.6	18.7	21.4	25.5
Өмнөговь	43.2	100.3	70.4	57.8	54.3	60.8	86.6
Сэлэнгэ	1.6	7.2	10.2	13.3	10.6	17.6	19.6
Төв	18.5	23.1	23.2	15.1	20.8	18.4	15.9
Дархан-Уул	52.4	55.2	96.6	104.4	145.6	139.6	122.2
Говьсүмбэр	27.1	33.1	49.4	74.3	37.7	21.3	28.1

2016 онд худалдааны борлуулалт улсын дүнгээр 13199.2 сая төг болж 2015 оноос 327.4 сая төг буюу 0.3 хувиар буурсан байна.

Төвийн бүсийн худалдааны борлуулалт 2016 онд 355.1 сая төг болж 2015 оноос 19.9 сая төг буюу 6 хувиар өсөхөд худалдааны борлуулалт Өмнөговь аймагт 25.8 сая төг 42 хувь, Сэлэнгэ аймагт 2.0 сая төг буюу 11.3 хувь, Говьсүмбэр аймагт 6.8 сая төг буюу 32хувь, Дорноговь аймагт 1.0 сая төг буюу 1.8 хувь, Дундговь аймагт 4.1 сая төг буюу 1.2 хувиар өссөн нь голлон нөлөөлсөн байна. Говьсүмбэр аймагт бөөний болон жижиглэн худалдааны борлуулалт 2010-2013 онуудад тогтвортой өсч, 2014-2015 онуудад буурч байсан бол 2016 онд өссөн үзүүлэлттэй байна.

2.3.2 Тээврийн үзүүлэлтүүд

Говьсүмбэр аймгийн Авто тээврийн төвийн мэдээ, онуудаар

	Хэмжих нэгж	2012 он	2013 он	2014	2015	2016
Зорчигч эргэлт	мян.хүн.км	2332.6	2930.6	3359.0	5304.0	5355.2
Тээсэн зорчигч	мян.хүн	10,6	12,2	14.0	22.1	23.87
Тээврийн орлого	мян.төг	8624.9	7058.7	8044.5	12112.1	14200
Ажиллагчдын тоо	хүн	7	9	8	10	12

Тээвэр, авто замын газрын мэдээг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал зорчигч эргэлт 51.2 мян.хүн.км буюу 1 хувиар, тээсэн зорчигч 1,77 мян.хүн буюу 8 хувиар, тээврийн орлого 2087.9 мян төг буюу 17.2 хувиар тус тус өссөн үзүүлэлттэй байна.

Авто тээврийн үндэсний төвийн Говьсүмбэр аймаг дахь салбарын мэдээгээр 2016 оны байдлаар 3047 тээврийн хэрэгсэл бүртгэгдсэний 2479 нь хувийнх, 568 нь албан байгууллагын тээврийн хэрэгсэл байна.

2016 оны байдлаар 3047 тээврийн хэрэгсэл бүртгэгдсэн нь өмнөх оны мөн үеэс 11.7 хувиар буурсан байна. Тээврийн хэрэгслийг төрлөөр нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал суудлын авто машин 2.3 хувиар, ачааны автомашин 11.3 хувиар, 2 дугуйт 2.5 хувиар өссөн хэдий ч бусад төрлийн тээврийн хэрэгсэл 3 дахин буурсан үзүүлэлттэй байна.

Тээвэр зуучлал, харьцуулсан үзүүлэлтээр

Үзүүлэлт	ХЭМЖИХ НЭГЖ	2015 он	2016 он	Өөрчлөлт	Хувь
Зорчигч эргэлт	мян.хүн.км	5304.0	5355.2	51.2	101.0
Тээвэрлэсэн зорчигч	мян.хүн	22.1	23.9	1.8	108.0
Тээврийн орлого	мян.төг	12112.1	14200	2087.9	117.2
Ажиллагчдын тоо	хүн	10	11	1.0	110.0

Тээврийн хэрэгсэл, харьцуулсан үзүүлэлтээр

Төрөл	2015 он	2016 он	Өөрчлөлт	Хувь
Суудлын автомашин	1719	1759	40	102.3
Ачааны автомашин	753	838	85	111.3
Хоёр дугуйт	202	207	5	102.5
Бусад	777	243	-534	31.3
Бүгд	3451	3047	-404	88.3

Техникийн үзлэгт хамрагдсан автомашины тоо, улс, бүс, аймгаар

Аймаг	2012 он	2013 он	2014 он	2015	2016
Улсын дүн	345473	384864	437677	482049	499152
Төвийн бүс	39757	44509	47811	50119	54206
Дорноговь	6888	7632	8314	8406	9268
Дундговь	3353	3112	3385	3144	2961
Өмнөговь	8056	10383	11244	11769	13441
Сэлэнгэ	6677	6750	7090	7640	8404
Төв	5488	5906	6996	7810	8138
Дархан –уул	8237	9506	9177	9485	9725
Говьсүмбэр	1058	1220	1605	1865	2269

Техникийн үзлэгт хамрагдсан автомашины тоо, төрлөөр, төвийн бүсийн аймгийн дүнгээр

Аймаг	2016 он	Үүнээс			
		Суудлын	Ачааны	автобус	Тусгай зориулалтын
Дорноговь	9268	6268	2353	350	297
Дундговь	2961	1741	933	227	60
Өмнөговь	13441	7050	5147	748	496
Сэлэнгэ	8404	4849	3177	298	80
Төв	8138	4061	3704	317	56
Дархан –уул	9725	6749	2458	410	108
Говьсүмбэр	2269	1573	545	89	62

Техникийн үзлэгт хамрагдсан автомашины тоо, ашигласан хугацаагаар, улс, бүс, аймгаар

Аймаг	2016он	үүнээс		
		0-3 жил	4-9жил	10-аас дээш жил
Улсын дүн	499152	10652	94739	393761
Төвийн бүс	54206	452	9365	44389
Дорноговь	9268	98	1388	7782
Дундговь	2961	13	272	2676
Өмнөговь	13441	127	4632	8682
Сэлэнгэ	8404	81	891	7432
Төв	8138	38	571	7529
Дархан –уул	9725	56	1240	8429
Говьсүмбэр	2269	39	371	1859

2.3.3. Холбооны үзүүлэлтүүд :

Аймгийн холбооны газрын 2016 оны мэдээгээр үйлчилгээний нийт орлого 202.4 сая төгрөг болж өмнөх оны мөн үеэс 17.7 сая төгрөг буюу 8 хувиар буурч, хүн амаас орсон орлого 121.5 сая төгрөг байгаа нь өмнөх оны мөн үеийнхтэй ижил түвшинд байгаа ба нийт орлогын 60 хувийг бүрдүүлсэн байна. Аймгийн хэмжээгээр КаТВ сувагт холбогдсон хэрэглэгч 1233 байгаа нь өмнөх оныхоос 39 хэрэглэгчээр буюу 3.1 хувиар, телефон цэгийн тоо 334 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 53 хэрэглэгчээр буюу 13.7 хувиар тус тус буурчээ.

2014-2016 оны жилийн эцсийн мэдээгээр

Үзүүлэлт	нэгж	2014	2015	2016
Нийт орлого	Сая төг	224.7	220.2	202.4
Үүнээс:хүн амаас	Сая төг	134.8	121.5	121.5
КаТВ-ийн сувагт холбогдсон хэрэглэгч	Тоо	1295	1272	1233
Телефон цэг	Тоо	403	387	334

Харилцаа холбоо, харьцуулсан үзүүлэлтээр

Үзүүлэлт	ХЭМЖИХ нэгж	2015 он	2016 он	Өөрчлөлт	Хувь
Нийт орлого	мян.төг	220165.1	202478	-17687.1	92.0
Үүнээс: Хүн амаас	мян.төг	121529.6	121583.6	54.0	100.0
КАТВ-ийн сувагт холбогдсон хэрэглэгч	тоо	1272	1233	-39.0	96.9
Телефон цэг	тоо	387	334	-53.0	86.3

Суурин утасны цэгийн тоо, улс, бүс, аймгийн дүнгээр

Аймаг	2012 он	2013 он	2014 он	2015 он	2016 он
Улсын дүн	152970	210432	226384	258872	287698
Төвийн бүс	15502	14077	13637	11474	10928
Дорноговь	2827	2678	2654	2440	2218
Дундговь	716	695	686	646	640
Өмнөговь	1330	980	1117	1117	1189
Сэлэнгэ	1505	1499	1508	1404	1351
Төв	1294	1172	1199	1074	1127
Дархан – Уул	7484	6650	6070	4406	4073
Говьсүмбэр	346	403	403	387	330

2016 онд интернет үйлчилгээний цэгийн тоо 1 байгаа нь өмнөх оны мөн үеэс 2 дахин багассан үзүүлэлттэй байна. Интернет үйлчилгээний цэгээр үйлчлүүлэгчийн тоо 270 үүнээс байнгын хэрэглэгчийн тоо 77 байна. Тайлант онд 35 цахилгаан мэдээ гарсан нь өмнөх оны мөн үеэс 39.7 хувиар буурсан байна.

ДҮГНЭЛТ

Аж үйлдвэрийн салбар бол манай аймгийн эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудын нэг юм. Ер нь аливаа улс орны эдийн засгийн хөгжлийг ДНБ-ний өсөлт, нэг хүнд ногдох ДНБ-ний хэмжээгээр тодорхойлохоос гадна улс орны эдийн засаг дахь аж үйлдвэржилтийн түвшинг нилээд гол үзүүлэлт болгон авдаг.

Говьсүмбэр аймгийн аж үйлдвэрийн салбарт нь Шивээ-Овоо уурхайн олборлосон хүрэн нүүрс дийлэнх хувийг эзэлдэг. Ордын геологийн нөөц нь тэрбум тонн бөгөөд үүнээс нарийвчилсан хайгуулаар тогтоогдсон үйлдвэрлэлийн нөөц нь 600 сая тонн, жилдээ дунджаар 2 сая тонн нүүрс олборлодог, хүрэн нүүрсний орд газар нь ойролцоогоор 300 жилийн нөөцтэй. Иймд манай аж үйлдвэрийн салбарын өсөлт, бууралт Шивээ-Овоогийн уурхайтай салшгүй холбоотой юм.

Говьсүмбэр аймаг нь Монгол улсын отгон аймаг тул хүн ам цөөнтэй, эдийн засгийн зах зээлийн багтаамж бага байдагтай холбоотойгоор барилга, худалдаа, үйлчилгээний салбарын хөгжил төвийн бүсийн аймгуудтай харьцуулахад удаавтар байгаа нь энэхүү танилцуулгаас харагдаж байна.

Гэсэн хэдий ч Шивээ-Овоо нүүрсний орд газар болон хойд, өмнөд хилийг холбосон хатуу хучилттай авто замыг түшиглэн, жижиг дунд үйлдвэр, барилга болон худалдааны салбараа дэмжиж ажиллах нь бүс нутгийн хөгжилд Говьсүмбэр аймаг манлайлах үүрэг гүйцэтгэх боломжийг бий болгох нь гарцаагүй юм.

Ашигласан материал

1. Аймгийн эдийн засаг нийгмийн байдлын танилцуулга 2000-2016 он
2. Монгол улсын статистикийн эмхтгэл 2016 он
3. Аймгийн Засаг даргын үйл ажиллагааны 2016-2020 оны мөрийн хөтөлбөр
4. Аймгийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх 2016 оны үндсэн чиглэл

Хаяг : Говьсүмбэр аймгийн Статистикийн хэлтэс

Утас : 7054-3022, 7054-3017

Е-майл : govisumber@nso.mn

Вэб хаяг: govisumber.nso.mn